

Presentació

El dossier que presentem recull les comunicacions exposades per encàrrec en la reunió internacional celebrada a la Universitat de Lleida el 13 de juny de 2008, organitzada pel Grup d'Investigació Prehistòrica d'aquesta universitat i dedicada a *Portes i sistemes d'accés en les fortificacions protohistòriques del Mediterrani occidental*.

El tancament dels projectes de recerca homologats, en aquest cas, *Les transformacions socials a través dels espais de la vida i la mort en el Mediterrani NO durant el II i el I Mil·lenni*, número de referència HUM2005-06284/HIST, Ministerio de Ciencia e Innovación, amb l'organització d'una trobada científica, s'ha revelat com una bona pràctica, cada dia més estesa, i el format *workshop* ofereix les millors condicions, un context distès —o no—, de proximitat i una certa informalitat, que afavoreix les discussions, el contrast d'experiències i el debat d'idees entre experts prèviament seleccionats.

L'elecció del tema respon, lògicament i en primer lloc, a la línia de recerca i als extraordinaris resultats obtinguts per l'equip investigador amb l'excavació i estudi del fossat, el sistema d'accés i les portes de la fortalesa dels Vilars d'Arbeca. En segon lloc, entenim que, des d'una perspectiva més general, el moment era francament oportú. Certament han passat ja els temps en què escrivíem sobre fortificacions interpretant enderrocs localitzats mitjançant prospeccions i quan les excavacions extensives i fora muralles es comptaven amb els dits; les novetats sobre la recerca de recintes fortificats es produeixen ara regularment i alimeten un interès generalitzat per les fortificacions, alhora que enriqueixen un debat que no s'atura al voltant de la caracterització de la guerra entre les comunitats ibèriques i la valoració de la influència de la poliorcètica sobre les formes del combat i les fortificacions ibèriques. Bona prova de tot això són la

reunió organitzada a Castelló de la Plana ara fa uns pocs anys (Oliver 2006 ed.) o la sessió programada a Lattes, *Les fortifications préromaines de Gênes à Emporion*, Musée Archéologique Henri Prades (maig de 2008), uns dies abans del *workshop* de Lleida, o publicacions recents com la de la Casa de Velázquez sobre *Paisajes fortificados...*, resultat també d'un col·loqui celebrat el 2006 (Moret, Berrocal-Rangel 2007 eds.) o les publicacions de Rubén Sanz sobre poliorcètica grecoromana i medieval (2005 i 2007) o les més recents encara de Fernando Quesada, *Ultima ratio regis* (2009) i la *Historia Militar de España* coordinada per Martín Almagro (2009).

L'objectiu del *workshop* era doble: per una banda, compartir experiències, novetats, debatre casos concrets, en el context d'una reunió de treball sobre un tema especialitzat entre investigadors i investigadores invitades, procedents de diferents territoris i àmbits culturals de l'arc mediterrani occidental ibèric, entre l'Hérault i, el Segura; i per l'altra, reflexionar, en la mesura que els casos concrets ho exigissin, sobre qüestions metodològiques o històriques, al voltant de les fortificacions, el seu paper militar o simbòlic, les formes de fer la guerra entre els ibers, l'armament, etc. Les aportacions presentades corresponen al que podríem anomenar síntesi regional: Provença (Dominique Garcia), el Llenguadoc (Alexandre Beylier i Eric Gailledrat), la desembocadura de l'Ebre (Jordi Diloli) i el País Valencià (Helena Bonet i Jaime Vives-Ferrándiz), a més d'una ponència sobre les fortificacions en el món púnic i grec (David Asensio i David Montanero), i, d'altra banda, a l'anàlisi de casos concrets considerats rellevants, Mas Castellar a l'Alt Empordà (Enriqueta Pons), Puig de Sant Andreu al Baix Empordà (Gabriel de Prado), Turó de ca n'Oliver al Vallès Oriental (Joan Francés), Sant Jaume/Mas d'en Serra al Montsià (David Garcia i Isabel Moreno) i la

fortalesa dels Vilars a les Garrigues (Emili Junyent i GIP), a més de l'especial atenció en les comunicacions per assentaments fortificats com Pech Maho, Cayla de Mailhac o Bastida de les Alcuses. Finalment, no ha estat possible incloure les aportacions de Dominique Garcia i Joan Francés.

Correspon al lector o lectora del material recollit en el dossier valorar l'originalitat i la qualitat de les diferents contribucions. Nosaltres ens limitem a aixecar acta de l'interès de la sessió de treball i les aportacions orals i escrites que suscità el *workshop*.

Emili Junyent i Joan B. López
Grup d'Investigació Prehistòrica (UdL)